

ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ У КОРОЛІВСТВІ ІСПАНІЯ

(представлено к.ф.н., доц. Яцик І. С.)

Іспанія (офіційно Королівство Іспанія) - держава на південному заході Європи, що займає більшу частину Піренейського півострова, Балеарські і Пітіузькі острови в Середземному морі, Канарські острови в Атлантичному океані. Іспанія омивається Середземним морем і Атлантичним океаном. По суходолу межує з Португалією на заході, із Францією - по гребенях Піренейських гір, з Андоррою, із Гібралтаром і з Марокко. Столиця – Мадрид, офіційною мовою є іспанська. Грошова одиниця - євро. [1, 3] Іспанія - країна католицька, цю віру сповідують 95%, [1, 6].

Іспанія поділяється на 17 автономних областей, що поєднують 50 провінцій, Мелілья та Сеута - міста на території Марокко, які належать Іспанії.[1, 8] Чисельність населення країни 2015 року становила 48,146 млн осіб (29-те місце у світі)[2].

За державним устроєм Іспанія - конституційна монархія, а за формою правління — парламентська монархія, де главою держави є король (Філіп VI), проте лише прем'єр-міністру, який очолює уряд, належить реальна виконавча влада. Законодавча влада здійснюється Генеральними кортесами — парламентом, що складається з Сенату і Конгресу депутатів. Іспанія є членом Світової організації торгівлі (СОТ), Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР), Організації безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Міжнародного валютного фонду (МВФ), Північноатлантичного Альянсу (НАТО-1982), Організації Об'єднаних Націй (ООН), Міжнародної Федерації Червоного Хреста (МФЧХ), Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР-1960), Ради Європи (РЄ-1977), Європейського космічного агентства (ЄКА), ЄМС, Європейського Союзу (ЄС-1986), Західноєвропейського союзу (ЗЄС)[1, 8].

Максимальна віддаленість у південно-західному напрямку від умовного центра континенту, ускладненість сухопутного сполучення країни з рештою Європи, географічна близькість до Африки, а також велика протяжність морських кордонів – усе це є виразними рисами геополітичного положення Іспанії в Європі. Такі унікальні особливості позначились на: ізоляції Іспанії відносно інших народів Європи, високому впливі народів Північної Африки на населення країни, ранньому позиціонуванні країни як потужної морської держави.[3]

Іспанія - індустріально-аграрна країна з досить високим рівнем розвитку економіки [1,6]. За обсягом промислової продукції наприкінці ХХ ст. вона посідала 5-е місце в Європі та 8-е — у світі. Найбільш розвиненими промисловими районами є Барселона, Валенсія, Більбао і Хихон. Усе більше значення набуває Мадрид[1, 6].

Регламентация основ правового становища державних служб та офіційних осіб відноситься до виключного відання держави. Ці питання регулюються Конституцією Іспанії 1978 року, законами і королівськими декретами.[4]

Таблиця 1. Нормативно-правова база функціонування державної служби Королівства Іспанія

Рік	Нормативно-правовий акт	Основні характеристики та засади
1	2	3
1978р.	Конституція Іспанії	Закріплюється можливість доступу громадян на умовах рівності до громадських і державних посад, встановлюються межі законодавчого регулювання, принципи діяльності публічної адміністрації: неупереджена служба загальним інтересам, ефективність, ієрархія, децентралізація, деконцентрація, координація, підпорядкування закону і праву.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1964р.	Окремі положення Закону про цивільних службовців держави	Закріплюються вимоги щодо участі в конкурсі на заміщення посад державних службовців
1984р.	Закон про заходи з реформи державної служби	Відповідно до закону було: - зменшено число служб і підрозділів державного апарату; - дозволений перехід державних службовців у рамках апарату до інших департаментів; - встановлений віковий ценз для виходу у відставку - 65 років; - уніфікована процедура підбору кадрів; - заборонені контакти адміністративного характеру на виконання додаткових або спеціальних робіт державними службовцями, які не є кадровими чиновниками; - до відання Уряду віднесена регламентація діяльності органів, що здійснюють відбір службовців; - в обов'язки Національного інституту публічної адміністрації входить координація і контроль щодо практики підбору кадрів, співпраця з іншими центрами, що здійснюють аналогічні повноваження; - головний обов'язок державного службовця - вірність Конституції під час здійснення своїх повноважень.
1984р.	Закон про несумісність посад, що поширюється на персонал, який перебуває на службі в публічній адміністрації	Встановлений принцип обіймання тільки однієї посади в державному секторі. У приватному секторі державний службовець не може займатися бізнесом або працювати в приватних фірмах або у приватних осіб, з якими він має або мав контакти при виконанні своїх службових обов'язків протягом останніх двох років.
січень, 1990р.	Королівський декрет	Затверджений Генеральний регламент заміщення посад і просування по службі цивільних чиновників державної адміністрації. Цей акт регламентує загальний порядок відбору державних службовців, проте його дія не поширюється на викладацький і науково-дослідний склад, охорону здоров'я, заміщення посад у Міністерстві оборони і Міністерстві внутрішніх справ та за кордоном.

«Якщо на систему територіальної організації Іспанії вплинула італійська традиція, то в державній службі країна сприйняла французьку модель. При даній моделі державні службовці діють на підставі закону, а не контракту, критерієм для призначення є професійні якості, визначені у ході кваліфікаційних іспитів, а для просування по службі - вислуга років» [4].

Відповідно до окремих положень Закону про цивільних службовців до участі в конкурсі на заміщення посад державних службовців допускаються особи, які відповідають наступним вимогам:

- ✓ мають громадянство Іспанії;
- ✓ досягли повноліття та віку, встановленого для кожного з корпусів службовців;
- ✓ мають у розпорядженні необхідні документи;
- ✓ не мають фізичних протипоказань для зайняття відповідних посад;
- ✓ особа, яка подає документи на конкурс, не може бути звільнена з державної служби на підставі дисциплінарної процедури або бути позбавлена права перебувати на державній службі.[1, 26]

Існує два способи заміщення посад

конкурсний заміщення	відбір посад	для кадрових	вільний відбір для заміщення вищих посад
-------------------------	-----------------	-----------------	---

«Оголошення про заміщення посад публікується в *Boletín Oficial de Estado* ("Державний журнал"). Відомості про звільнення або прийом на службу до державної адміністрації мають бути внесені до центрального реєстру персоналу протягом трьох днів»[1, 27].

Державна канцелярія публічної адміністрації за ініціативою департаментів міністерств визначає вихідні позиції для оголошення конкурсу. В оголошенні вказується:

- перелік робочих місць;
- вимоги, необхідні для їх заміщення;
- вказується склад комісії за оцінкою кандидатів.

Кожне міністерство приймає рішення про заміщення посад у своїх підрозділах або підлеглих органах. До складу комісії за оцінкою кандидатів входять не менше п'яти членів, визначених тим підрозділом, який оголошує конкурс, проте як мінімум один член комісії визначається тим міністерством, у підпорядкуванні якого перебуває персонал. Члени комісії повинні обіймати посади не нижче за тих, які підлягають заміщенню.[1, 27]

Брати участь у конкурсі можуть державні службовці незалежно від місцезнаходження їх робочого місця і підлеглості їх служби. Проте необхідною умовою є те, щоб на займаній посаді ця особа відпрацювала не менше двох років з тим, щоб претендувати на зайняття нової посади.

Вільний відбір кандидатів – виключне право міністрів і державних секретарів, у числу підпорядкуванні перебуває той або інший департамент. У цьому порядку заміщаються такі посади, як:

- заступник генерального директора;

- територіальні, провінційні представники або директори;
- уповноважені департаментів міністерств.

«При цьому також дається відкрите оголошення про заміщення посади, в якому, крім звичайних реквізитів, вказуються ще і додаткові вимоги. Заяви кандидатів протягом 15 днів після публікації оголошення направляють у той орган, який оголосив конкурс. Чиновники, призначені в такому порядку, можуть бути звільнені на розсуд адміністрації» [1, 28].

Державні службовці поділяються за корпусами.

«Корпус - це група державних службовців, які відбираються відповідно до однакової процедури, мають однакову професійну підготовку і займають посади із схожими повноваженнями» [1,29].

Кадрові чиновники класифікуються за розрядами з урахуванням таких критеріїв:

- рівня освіти;
- міри складності завдань, які вони виконують;
- місця в ієрархії посад державної адміністрації.

Усього існує 30 розрядів.

Таблиця 2 – Розряди державних службовців¹

Розряд	Необхідний документ
4	Атестат середньої школи
8	Диплом технічної школи
10	Диплом університету

Службовці поділяються за групами:

Таблиця 3 – Групи державних службовців¹

Група	Розряд	Діяльність
А	20-30	Забезпечення приведення адміністративної діяльності у відповідність із загальною політикою Уряду, підготовка урядові законопроекти і рішення, розробка інструкцій, необхідних для їх здійснення.
В	16-26	Ведення поточної роботи, а також виконання деяких спеціальних обов'язків, що вимагають адміністративних знань і досвіду
С	11-22	Ведення поточної роботи
Д	9-18	Допоміжний персонал
Е	7-14	Допоміжний персонал

«Система професійного навчання державних службовців. Оскільки система державної служби Іспанії є закритою моделлю (поєднання системи та системи позицій), встановлена спеціальна підготовка держслужбовців та публічної підготовки. Однак існують також і приватні інститути, які з-поміж своїх академічних спеціальностей мають навчальні курси для державних службовців (дипломи магістрів чи інші рівні вищої освіти). Такі приватні навчальні заклади (бізнес-школи, університети тощо) співпрацюють з інститутами підготовки держслужбовців з метою підвищення професійності державних службовців шляхом деяких інструментів, таких як, наприклад, публічні договори, контракти, конвенції тощо. Підготовка державних службовців є децентралізованою, тому кожна адміністрація має факультет для надання підготовки окремому публічному органу підготовки державних службовців» [1, 30].

Фактично кожна адміністрація автономії має свій інститут державного управління. Центральні органи мають Національний інститут державного управління (INAP), який є автономним органом, що відповідає за підготовку управлінців та держслужбовців для центральних органів влади. Головні функції, покладені на INAP, розділяються на п'ять категорій:

- 1) відбір персоналу
- 2) надання підготовки
- 3) навчання
- 4) публікації
- 5) міжнародні відносини.

Крім цього, Інститут проводить багато різноманітних навчальних та академічних заходів, здійснює міжвідомчу співпрацю та поширює інформацію про державну політику та управління шляхом проведення семінарів, конференцій і зустрічей, які мають на меті знайти відповіді для вирішення нагальних викликів для державної служби.[1,30]

Отже, можна зробити висновок, що Іспанія - конституційна монархія, та парламентська монархія за формою правління, глава держави – король. Виключно держава відає регламентацією основ правового становища державних служб та офіційних осіб. Ці питання регулюються Конституцією Іспанії 1978 року, законами і королівськими декретами. У державній службі країна сприйняла французьку модель, відповідно до якої державні службовці діють на підставі закону, а не контракту, критерієм для призначення є професійні якості, визначені у ході кваліфікаційних іспитів, а для просування по службі - вислуга

років. Державні службовці в Іспанії поділяються за певними рівнями, належать до груп та мають відповідні розряди.

Список використаних літературних джерел:

1. Система державного управління Королівства Іспанія: досвід для України / уклад. Х. М. Дейнега ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка. - К. : НАДУ, 2012. - 40 с. - (Серія видань з міжнародного досвіду державного управління).

2. Населення Іспанії [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – 2018. – Режим доступу до ресурсу:

https://uk.wikipedia.org/w/index.php?title=%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%86%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%97&oldid=21978161.

3. Геополітичне положення Іспанії [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.geograf.com.ua/library/geoinfocentre/23-countries-styding-tourism/290-geopolitichne-polozhennya-ispaiji>.

4. Государственная служба в Испании [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://studfiles.net/preview/6326937/page:35/>.

БРОДЗЬ Тетяна Олександрівна – студентка 1 курсу Житомирського державного технологічного Університету, спеціальність «Публічне управління та адміністрування».